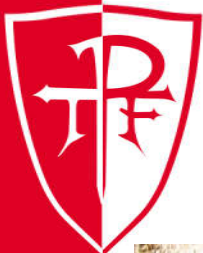

Etimológia:
genero, geno – nemz, szül
genus – utód, faj, nemzedék,
származás, természet, állapot,
minőség stb.

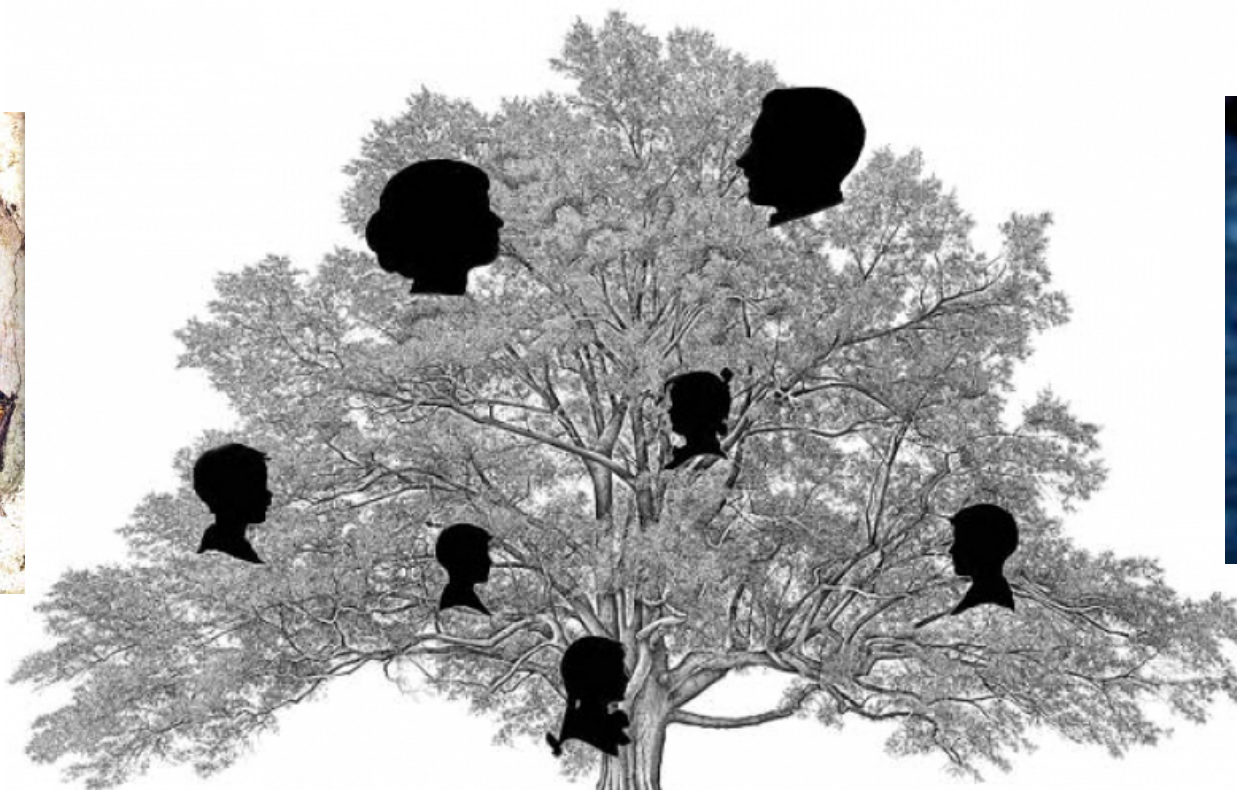
Tudományos értelemben: a
történelem segédtudománya
– kissé félreérthető

GENEALÓGIA – 2019

Anyakönyvek használatának lehetőségei a családkutatásban

ŐS-TÖRTÉNET?

SZÁRMAZÁS-TAN?

Előadás a Tomori Szabadegyetem szeniortagozatán
Lakatos Andor (PhD) főiskolai tanár, levéltárvezető (KFL)
Budapest, 2019. december 10.

Előhang – a téma „mellékhatásairól”

kutatási szenvedély veszélye...

MAGYAR
CSALÁDTÖRTÉNET-KUTATÓ
EGYESÜLET

Hungarian Society for Family History Research
Ungarischer Verein zur Erforschung der
Mad'arská spoločnosť pre rodopisný výskum

[Kezdőlap](#) [Újdonságok](#) [Kereső](#) [Egyesület](#) [Levelezés](#) [Aktualitások](#) [Kutatás](#) [Adattárak](#) [Történetek](#) [Fotógaléria](#) [Partnereink](#) [RSS](#)

Gyors tájékozódás
az oldaltérképről

"A nemzet egyes családokból áll. És alig van egyes család, melynek legalább egy tagja valamely tekintetben az említést ki nem érdemelné. Az ilyenre nézve is pedig érdekes ismerni azon fát, mely azt termette."

Nagy Iván 1857

Az Egyesületről

Internet vándora, aki honlapunkra tévedtél, ha nyomós ok nélkül tetted, menekülj sebesen, mielőtt késő nem lesz! Mert ha egyszer eléd kerül egy háromszáz éves anyakönyv, a maga tiszteletreméltó történelem-illatával és nehezen kibetűzhető ákombákomaival, olvasni próbálsz és lassan kibontakozik lelki szemeid előtt őseid falujának sorsa, bánata és öröme, lakóinak kapcsolatai, egyszer csak ott találsz magad ük-ükapád, ükanyád mellett és megsejted: óriási bozontos gyökérzet köt a földhöz, melyen elődeid éltek és haltak. Tartok tőle, hogy ezután egyre erősödő kényszert érzel a kutatásra, amely megrendülést, örömet, izgalmakat és nem utolsósorban eredményeket hoz számodra.

Külön "katasztrófa", hogy egy családba is bekerülsz, melynek tagjai már olyanok, amilyenné válsz majd: ők a **családtörténet-kutatók**. Közöttük jelentőségét vesztí majd a mindennapok rohanása és a szerzés vágya is új aspektusba kerül: legszívesebben időt szereznél a megkezdett kutatás folytatására és nehezen leled a visszavezető utat a fogyasztói társadalomba.

Komolyra fordítva a szót: megváltozik, új dimenziókba kerül a világról alkotott képed, felfedezed, hogy egy sereg - eddig fontosnak hitt - dolog korántsem annyira jelentős. A múltat és a jelent nem a valamikor tanult, hanem a benned, sajátodként megszülető történelmi távlatból kezded szemlélni. Hátrad mögött eleid népes táborával otthonosan helyezkedsz el az idő országútján.

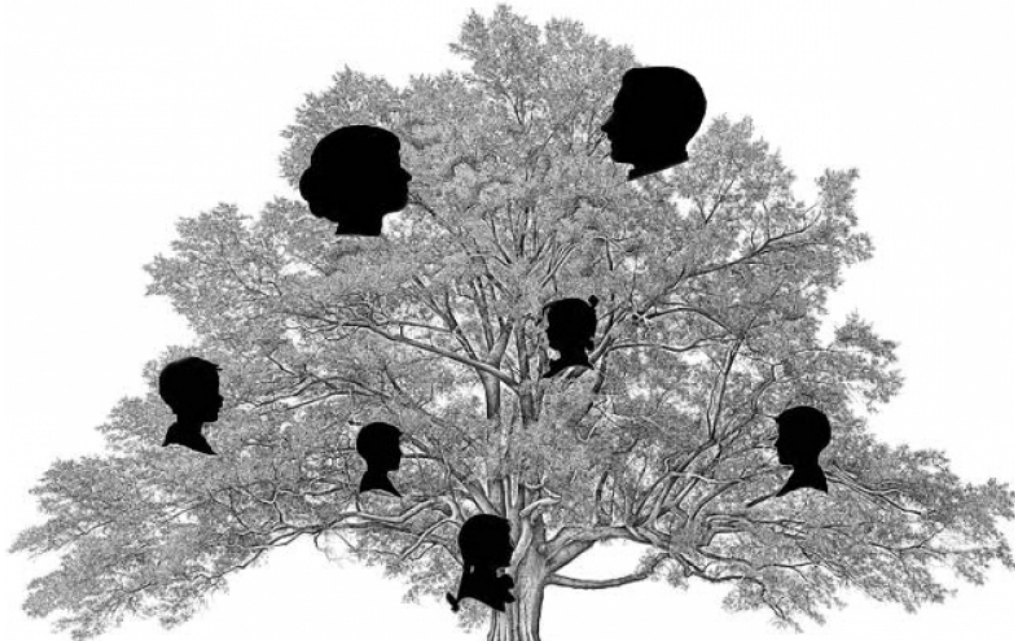
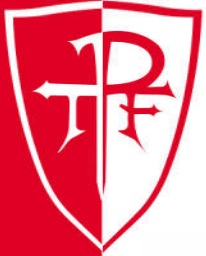
[OLDALTÉRKÉP](#) [TARTALOMJEGYZÉK](#) [ESEMÉNYNAPTÁR](#)

© MACSE Magyar Családtörténet-kutató Egyesület H-1114 Budapest, Szabolcska Mihály utca 7. @

[Oldaltérkép](#) - [Adatvédelmi szabályzat](#) - [Szerzői jogok](#) - [Impresszum](#) - [Webmester](#)

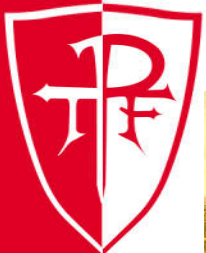
[Hírlevél](#) [Visits](#) 1 259 639

Miért aktuális (örökzöld) a téma? Mi történt az utóbbi időben?

A családkutatás az utóbbi harminc évben egyre erősödött,
a 21. század egyik népszerű történelmi trendjévé vált.

Divatos hobbi (1990-es évek)

Familienbuch Kernei in der Batschka

Band I

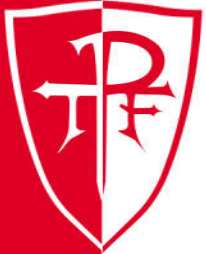

Nomen	Nomina & Cognomina	Nomina & Cognomina
Baptismus	Baptismus	Baptismus
Woj.	Georgius Frajer.	Joseph Schaeider
Anna	Chara -liet. Johanna Florentin -ger.	Anna Herberk -wiv.
Woj.	Franciscus Lieh	Stephanus Trai
Michael	Leininger	Opifer -bleu consono

Jakab Sándor
Anna Károlyi
Károlyi

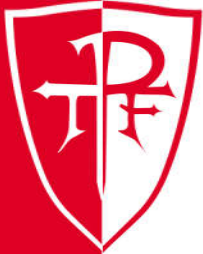
- Többségbe kerültek a családkutatók a levéltári kutatótermekben
- Néhány „profi” helyett számos „lelkes amatőr” kutató jelent meg a levéltárakban
- Elsősorban mikrofilmeket néztek („mormon” filmezés 1895 előtti anyagát)
- Előzmények: német családkutatók (kitelepítettek) megjelenése a 70-es, 80-as években
- Ortssippenbuch-ok, Familienbuch-ok megjelenése
- Rendszerváltás-szemléletváltás: családkutatás a szocializmus idején kétes (nemesi felmenők stb.), kollektivizmus helyett individualizmus

Új közösségek, civil szervezetek, vállalkozások (2000-es évek)

- AkUFF (2000) és MACSE (2011) néhány száz, (mára néhány ezer) fővel, **intézményesülés**
- Családkutató klubok országszerte (gyakran művelődési házakban)
- **Településkönyvek kiadása, adatok cseréje, módszertani segítség**, találkozók, konferenciák
- Az önkéntesség és ingyenesség elve jellemző volt (szerény anyagi keretek, **honlapok, levlisták**)
- Piaci elven működő, fizetős családkutató vállalkozások is születtek (ősök, örökösök stb. kutatása)

Az internetes családkutatás kora (2010-es évek)

Matricula Online Fonds Map Search for Places General Information Terms of use English

Welcome to Matricula!

Here you can find church registers (mostly books of birth, marriage and death) from bvarious European countries (currently Austria, Germany, Poland and Serbia).

We are aiming at expanding the content of this website coninuously, but we also have to take care of the respective national legislations ([personal status act](#), [data protection act](#)).

Vorpfarrliches Matrikenbuch Maustrenk online
Oct. 30, 2018

Maustrenk war bis 1784 Filiale der Pfarre Prinzendorf an der Zaya. Ab 1706 wurde für ...

- A kutatások súlya áthelyeződött az internetes tartalomszolgáltatásokra – „tömegesség” élménye a kutatási lehetőségekben
- Az interneten az eredeti források is megjelentek (ált. képi változatban)
- Óriási forgalomnövekedés, gyökeresen új technikai-módszertani lehetőségek, majd jogi nehézségek-problémák (adatvédelem, GDPR)
- Önkéntesség-ingyenesség elve, a működés körülményei átalakulóban, feszültségek: közösség>> <<tömegesség, személyes találkozás>> <<internetes fórumok, tagdíjak>> <<kedvezmények, fizetős és>> <<ingyenes szolgáltatások

Általános genealógia

- [A Monarchia genealógiája](#) (de)
- [AccessGenealogy](#) (en)
- [Ahnenforschung](#) (de)
- [Ancestralfinding](#) (en)
- [Ancestry](#) (en)
- [Avotaynu](#) (zsidó genealógia)
- [CGSI \(CZ, SK\)](#) (en)
- [Cyndi's list \(USA\)](#) (en)
- [Családegysítés](#) (en)
- [Czechoslovak Genealogy](#) (en)
- [DistantCousin](#) (en)
- [DodgeJeffGen](#) (en)
- [Genea \(CZ\)](#) (en/cz)
- [Généalogie](#) (fr)
- [Genealogienetz](#) (de/en)
- [Genealogylinks](#) (en)
- [GenealogySearch](#) (en)
- [GenealogyToday](#) (en)
- [Geneanet](#) (de/en/es/fi/fr/it/nl//no/se)
- [Heimat-archiv](#) (de)
- [Honkomp](#) (de/en)
- [Hungarian/American Friendship Society](#) (en)
- [Hungarotips - genealogy](#) (en)
- [HungaryGen Web](#) (en)
- [INS \(USA\)](#) (en)
- [Jewishgen](#) (en)
- [Kelet-Európa genealógiája](#) (en)
- [Konekta](#) (szlovák genealógia) (en/de)
- [Ngsgenealogy](#) (en)
- [Polishroots](#) (PL) (en)
- [Rootsweb](#) (en)
- [Saxgen](#) (szász(országi) genealógia) (D) (en)
- [Yourfamily](#) (en)

A jövőben: családtörténeti „szemüveg” elterjedése? (2020-as évek)

Miért aktuális? (4)

családtörténetek

English

RÓLUNK KUTATÓCSOPORT KUTATÁS ADATBÁZISOK BLOG HÍREK ESEMÉNYEK

gyermek és mozaikcsalád
a régi Magyarországon

Gyimesi Emese

Gyermekszemmel
Szendrey Júlia családjában

MAGYAR CSALÁDTÖRTÉNETEK: FORRÁSOK 2.

- A korábbi intézményes- és politikatörténeti hangsúlyok után a **személyes történelem**, a megélt valóság, az életmód és a személyiségek szerepének fontossága (Biográfiák, családregegyek, filmek)
- BTK Lendület Családtörténeti Kutatócsoport (előadások Múzeumok Éjszakáján, konferenciák, bemutakozások, honlap: families.hu) – **tudományos válasz** a társadalmi igényekre?
- Családi kapcsolatok, események, ismeretségek, karrierök összefüggései, fontos helytörténeti- és egyháztörténeti kapcsolódásokkal, DNS-vizsgálatok mint **tudományos kutatási alap**...

Miért kutatnak családfát az emberek? Milyen eredményeket remélnék?

 FamilySearch

[Family Tree](#) [Search](#) [Memories](#) [Indexing](#)

Find Your Family.
Discover Yourself.

Learn where you came from, and get to know who you are. Our free family tree gets you started.

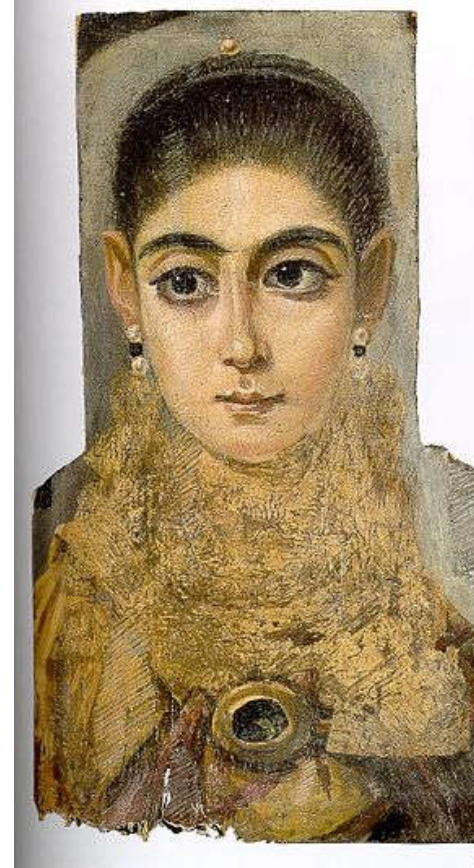
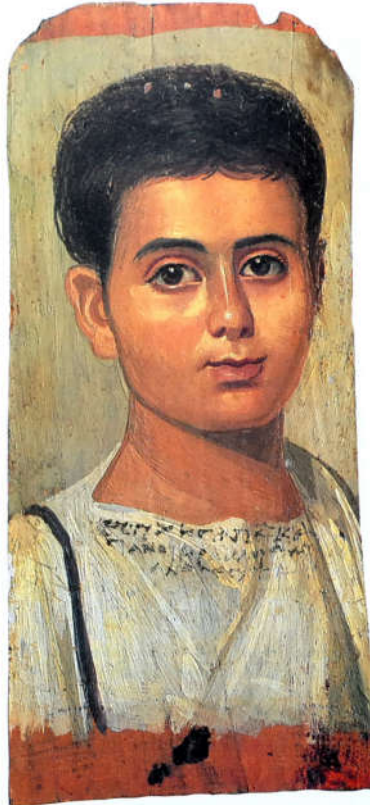
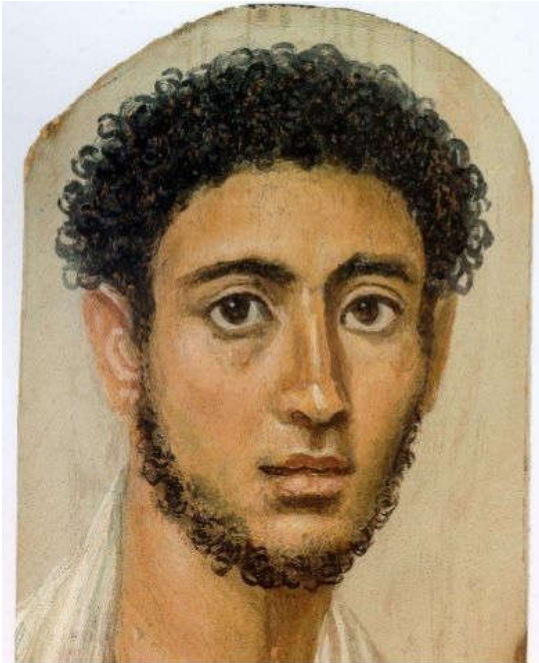
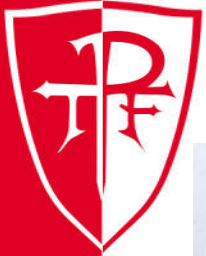
[Create your free account](#)

Az ősök számontartása ősi jelenség, az emberi alapigények egyike, transzcendens háttérrel és sokféle emberi motivációval (összetartozás, jogok-kiváltságok biztosítása, személyes érintettség-szenvedély, genetikai vonatkozások...)

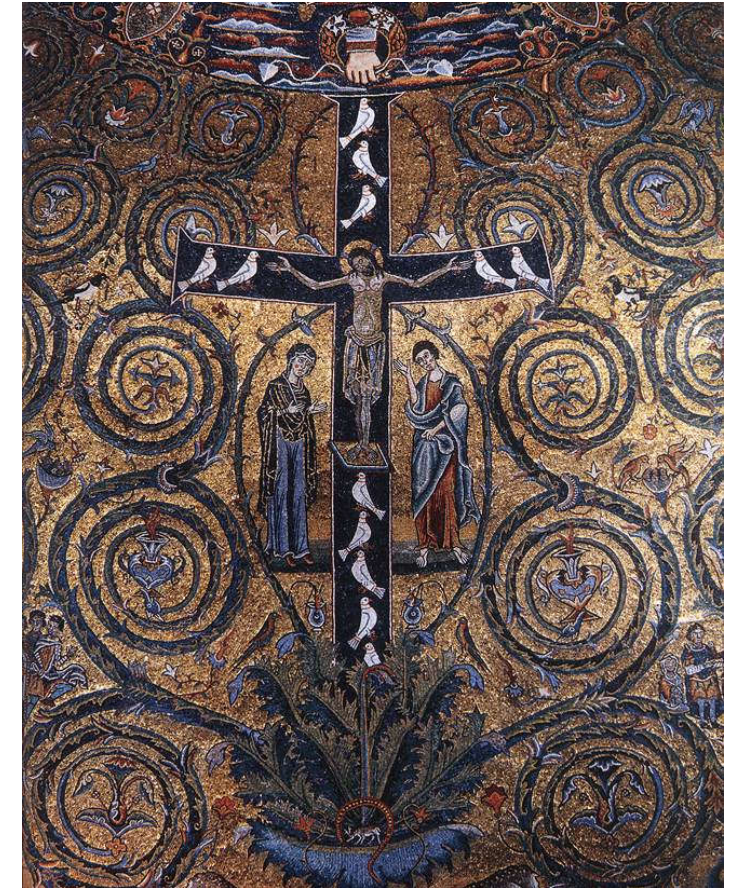
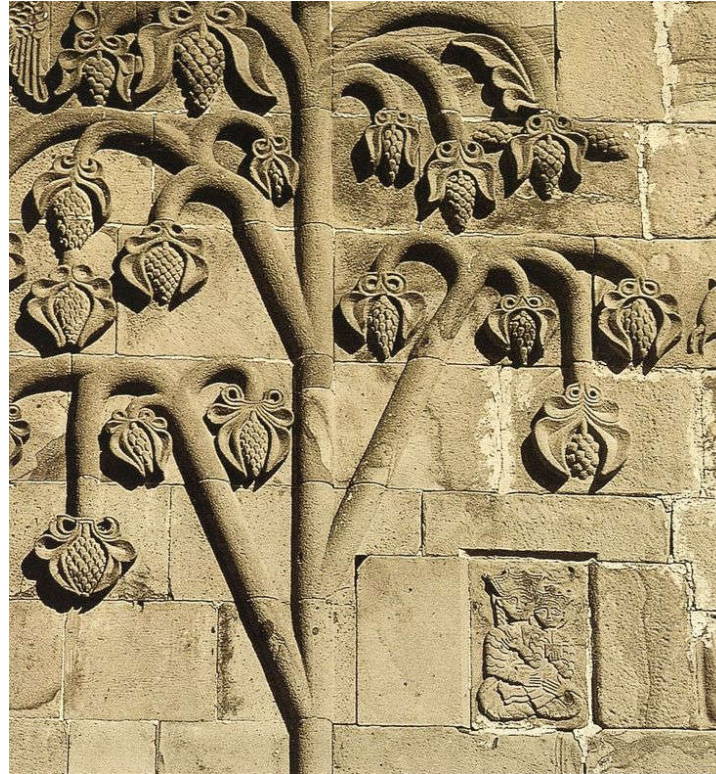
Az ősök számontartásának „ősisége”

Motivációk: miért kutatunk? (1)

- Neolit kultúrákban temetkezés a lakóházak alatt, ókori Rómában viaszképmások gyűjtése, Fajjúm – múmiaportrék, később ősgalériák kastélyok falain, Biblia és más szent szövegek származási felsorolásai...
- Birtokok, kiváltságok, oklevelek - jogbiztosítás
- Az emberek általában több nemzedéket is fel tudtak sorolni emlékezetből, nem annyira kutatták, inkább „továbbmondták” őseiket

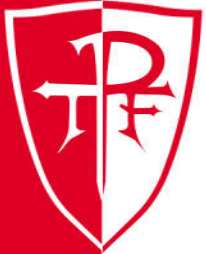
Transzcendens vonatkozások

- Megkerülhetetlen kérdés a „kapcsolat” a felidézett-számon tartott ősökkel: hol vannak, hogyan viszonyuljunk hozzájuk?
- A világfa, életfa ősi vallási szimbólumok, ezek a fák a kozmosz tartóoszlopai, közlekedést biztosítanak a világok között
- A családfa eredete is szimbolikus, túlmutat önmagán, egy válasz-lehetőség a „helyünk a világban” kérdésre

Racionális (gyakorlatias) motivációk

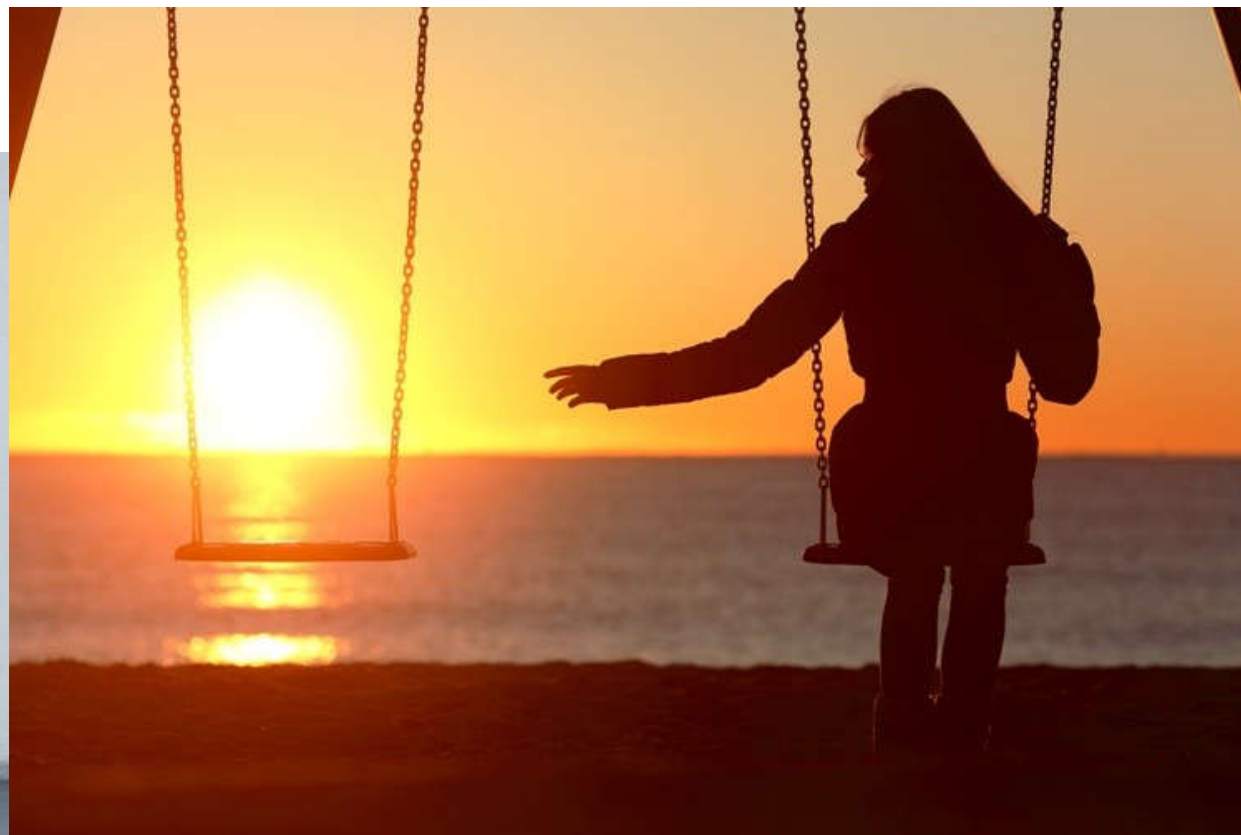
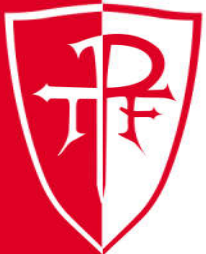
Motivációk: miért kutatunk? (3)

- Mi minden öröklődik? (Mozgás, szokások, hang, tehetség is...)
- „Húsba vágó” hasonlóságok: betegségek előfordulása
- Alzheimer kór szűrése anyakönyvi adatbázissal a délnémet és cseh-morva határvidéken (2000-es évek elején), vagy az Apatinból elszármazott amerikai család (Illich-Frech) kutatásai fiatal elhalálozások, tüdőbetegségek kapcsán...
- Meglepetések, szembenézések: mit hallgatott el a nagyj?

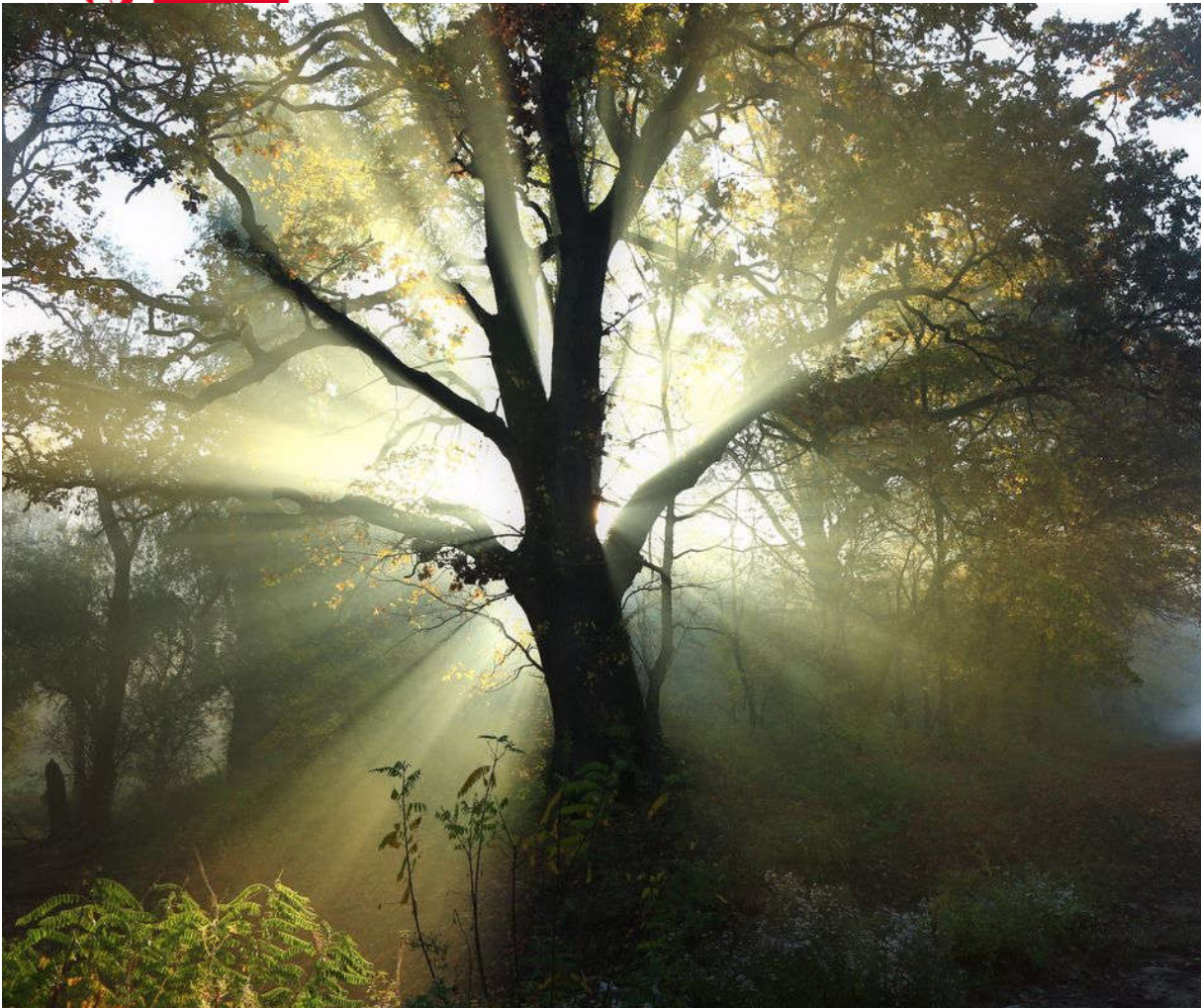

Társadalmi „hiánytünetek”

- Elmagányosodó „egyénségek”, közösségek és közösségi eszmék válsága (atomizált társadalom)
- Gyakori mozgás, költözés (stabil háttér, otthon, hozzátartozók hiánya)
- Alapvető emberi kapcsolatok, a család válsága (demográfiai mélypont, gyökértelenség)
- Identitáskeresés, ösztönös lépések a közösségi élmény irányába? (múlt és rokonkeresés)

Motivációk: miért kutatunk? (5)

összetartozás

közösségteremtés

felnőttképzés

számítógép-használat

segítségnyújtás

önkéntesség

motiváltság

aktivitás

Családkutatás mint „csodafegyver”?

önképzés

nagy érdeklődés

hasznos időtöltés

hagyományok ápolása

kötődés a szülőföldhöz

folyamatos tanulás

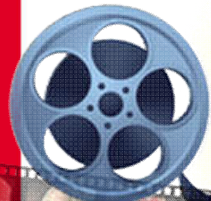
korosztályok közeledése

➤ A kutatók számára elsősorban (siker)élmény, közéleti-művelődésszervezői szempontból „csodafegyver”

„Nem csupán neveket, adatokat, hanem életutakat keresek. Az ősök megélt világát, körülményeit, döntési helyzeteit. Egy családfa soha nincs készen, sem a múlt sem a jövő felé nem zárható le, de megeleveníteni és a részévé válni maga a kutatás sine qua non-ja.”

Részlet egy MACSE-tagsági jelentkezés szövegéből, 2019.11.13. (1975-ben született hölgy)

Oral Histories

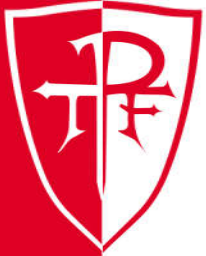

Milyen módon történhet a kutatás? Mire alapozhatjuk ismereteinket?

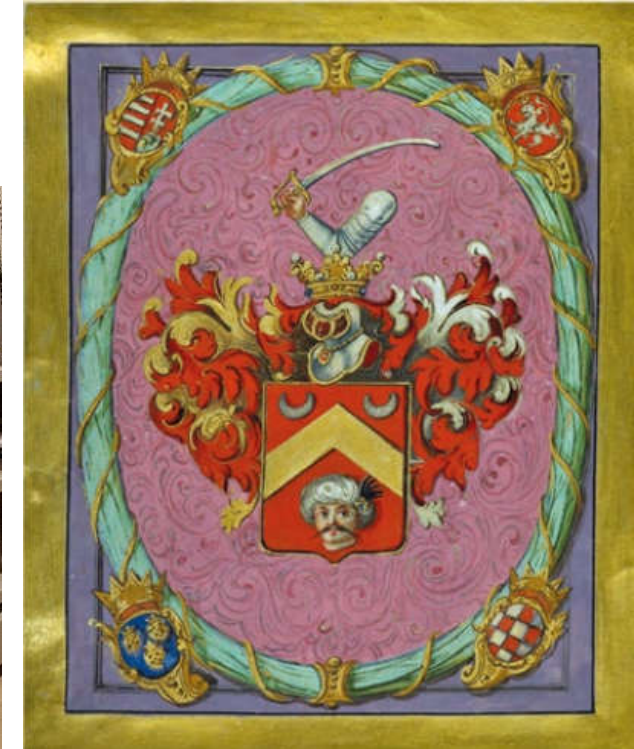
Családi emlékezet, interjú (oral history), hagyatékok, levéltári források (anyakönyvek, hivatali jellegű, jogbiztosító iratok), internetes adatgyűjtések (közlönyök, sajtó, hirdetések, gyászjelentések, temetői sírkőfeliratok stb. adattengere).

Emlékezet, családi hagyaték

- A kutatás általában családi-rokoni beszélgetések során kapott adatok segítségével kezdődik, és gyakran családi élmények-kötődések (pl. szeretteink elvesztése) motiválják
- Családi hagyatékok írásos információi sajnos veszendőek, a kontextus nélküli emlékek zöme elpusztul (helyhiány, érdektelenség stb.)
- Digitális emlékéntő szolgáltatások (vállalkozások) megjelenése...

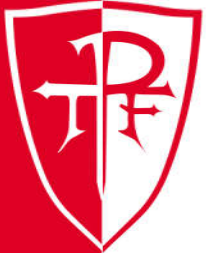
Levéltári források

- Elsősorban jogbiztosító jellegűek, **előnyük az „eredetiség”** a családi emlékezet „tévedhetőségével” szemben, de „körülményes” a használat
- Anyakönyvek (felekezeti, állami, iskolai, stb. lehet eredeti vagy másodpéldány) **és kapcsolódó iratok** (felmentések, anyakönyvi javítások, utólagos bejegyzések iratai stb.)
- Néesség- és adóösszeírások, urbáriumok, robot- és zsoldjegyzékek, telekkönyvek, úriszéki, bírósági peres iratok (egyházi- és világi is)
- Hiteleshelyi- és közjegyzői iratok (nemesi oklevelek, birtokügyek, végrendeletek)
- Egyesületek, alapítványok, testületek iratai (közösségi tevékenység, **helytörténet fontossága**)

Internetes adatgyűjtések, szolgáltatások

Mire alapozhatjuk ismereteinket? (3)

Arcanum
Digitális Tudománytár

Teljes szövegű keresés

Összetett keresés Példák ▾

24 428 316 oldal
Folyamatosan bővülő tartalom. Adatbázisunkban tudományos és szakfolyóiratok, heti- és napilapok, valamint lexikonok és tematikus könyvgyűjtemények legjava érhető el.

Teljes szövegű keresés
Keressen és böngésszen ingyen vagy fizessen elő a dokumentumok megtekintéséhez

További információk

Legnépszerűbb folyóiratok Legnépszerűbb könyvek Legnépszerűbb lexikonok Frissen feltöltött ⓘ

Lepje meg Magát

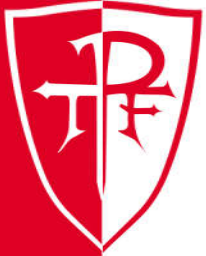
Derítse ki etnikai származását és találjon új hozzátartozókat egyszerű DNS-tesztünkkel.

Csak 59 € ~~79 €~~

Rendelés most

- A polgári kor tömeges nyomtatványai ma már az interneten is elérhetők, nagy előny a könnyű kezelhetőség, de időnként téves adatok is megjelentek...
- Sajtó: közlönyök, hirdetések, reklámok, események (bálok, összejövetelek), jótékonyság, gyászjelentések... Telefonkönyvek, temetők adatgyűjtései stb.
- **Másodlagos források előnyben? OCR** (az információk ellenőrzése, alátámasztása néha nehéz)
- Levéltári (kéziratos, eredeti) források lépéshátrányban az interneten
- Utóbbi évek újszerű szolgáltatása a **DNS tesztek lehetősége** (származás és rokonok keresése)

Mi történhet velem, ha családkutató leszek? Teendők lépésről-lépésre...

Egy-két hónap, egy-két év vagy inkább egy-két évtized? **A hivatás születése misztérium** (pl. álom...)

Search Historical Records

Search for a deceased ancestor in historical records to uncover vital information from their life.

Deceased Ancestor's Information

First Names Last Names

Search with a life event:

Birth | [Marriage](#) | [Residence](#) | [Death](#) | [Any](#)

Birth Place Birth Year (Range) From To

Search with a relationship:

[Spouse](#) | [Father](#) | [Mother](#) | [Other Person](#)

Restrict records by:

[Location](#) | [Type](#) | [Batch Number](#) | [Film Number](#)

Country State or Province

Research By Location

Click an area of the world to start researching in a specific location.

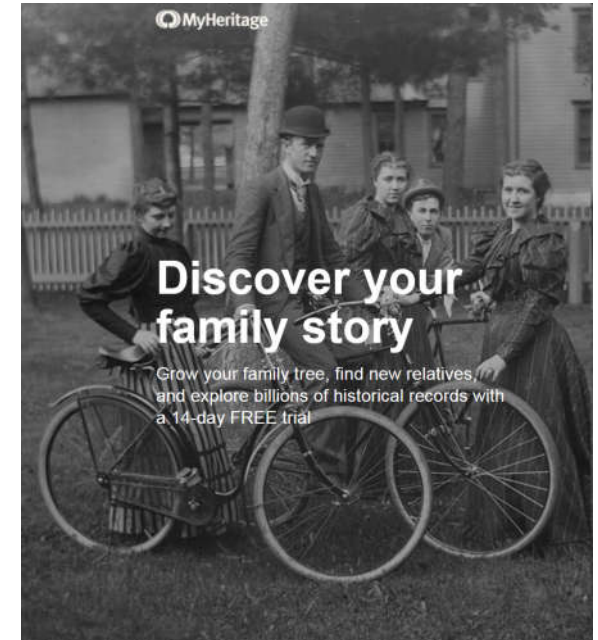

Find a Collection

Researching within a specific collection? Find it here.

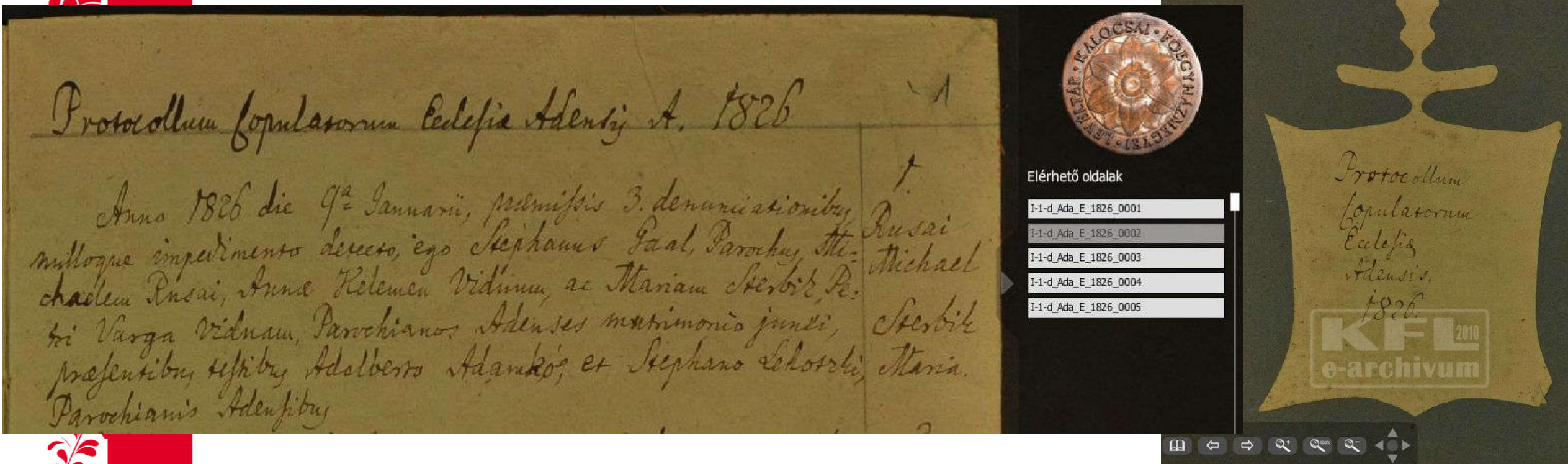
Teendők lépésről-lépésre... (1)

Alapok: néhány nap, néhány hét alatt

- **Az első kapcsolati háló feltérképezése** nevekkel és hozzávetőleges évszámokkal, helynevekkel: családi- és rokoni beszélgetésekkel (adatvédelmi okokból így a legkönnyebb...)
- A családfa váza anyakönyvi adatokkal készíthető el, ez **gyakran internetes adatbázisok használatával** történik (indexált névmutatók, időnként téves név-olvasatokkal)
- Az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza 15 millió hívővel rendelkezik világszerte, a központ Utah államban van (USA). Genealógiai gyűjtésük összefügg a halottak leli üdvéért végzett szertartásokkal, az ún. családi összepecsételésekkel, melyek hitük szerint az örökkévalóságban is érvényesek

Tovább lépés: néhány hónap, 1-2 év alatt

- A családfa-váz ellenőrzése, kiterjesztése **eredeti anyakönyvi- és egyéb levéltári források** segítségével (1895 előtt egyházi anyakönyvek, felekezeti- és helyi illetékesség szerint), esetleg kiadott település- és családkönyvek segítségével
- **Az anyakönyvi kutatások is történhetnek számítógépen** (az eredeti források képeinek olvasásával) pl. az MNL olvasótermeiben, vagy egyházi levéltárak szolgáltatásaival
- Az anyakönyvek segítségével ősök százait-ezreit térképezhetjük fel, ált. a 18. századtól kezdődően, rendezésükkel **benépesülhetnek a családfák, rokoni kapcsolatok sokasága** ismerhető fel
- Olvasási és nyelvi nehézségek, szükség lehet a kutató-közösség segítségére...

Életforma: rendszeres adatgyűjtés, évtizedes kutatások

Search billions of records

Dive into our huge international records database – just search a name to learn more about your ancestors. With exclusive content and accurate results we'll help you uncover more than you ever imagined.

- Azonosított őseinkhez rengeteg kapcsolódó-kiegészítő adatot gyűjthetünk pl. az interneten (időnként előfizetős oldalakon), pl. Arcanum ADT szolgáltatás, Hungaricana portál, MACSE adatbázisai, stb.
- Az így gyűjtött adatok általában újabb kutatási témákat generálnak, a munka rendszeressé válik (különleges források felismerése)
- Az évtizedeken át kutatók általában nem türelmetlenek: „*Hátuk mögött eleik népes táborával, otthonosan helyezkednek el az idő országútján...*” – új történelem-szemlélet, összefüggések felismerése

Teendők lépésről-lépésre... (3)

BillionGraves

Péter András

1889 - 1934

✎ Rekord szerkesztése

Péter András (1889 - 1934)
BillionGraves

1889

Péter András születési dátuma: ban/ben 1889

Péter András 5 éves volt, amikor Mahatma Gandhi forms the Natal Indian Congress (NIC) in order to fight discrimination against Indian traders in Natal....

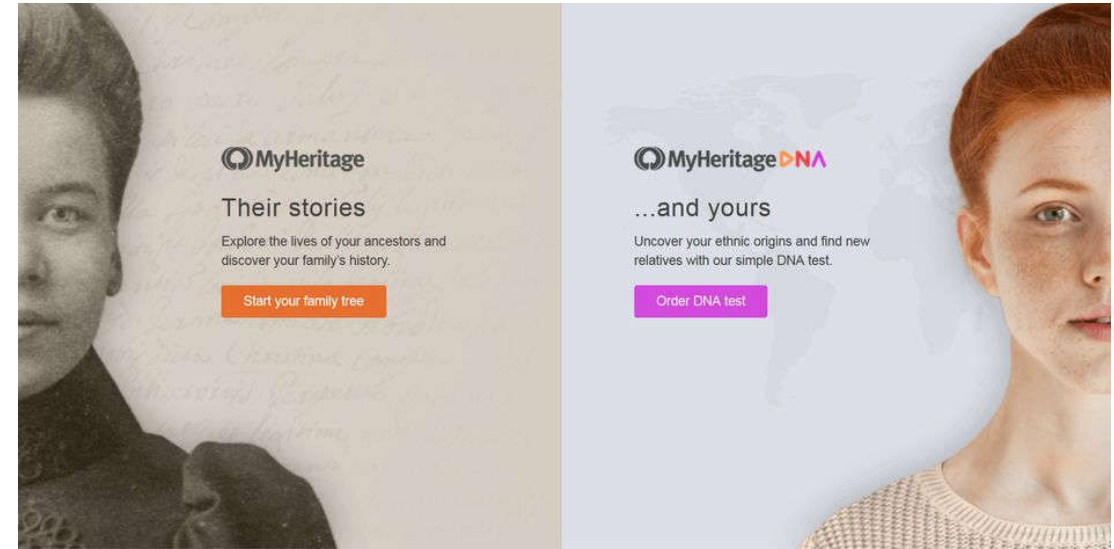
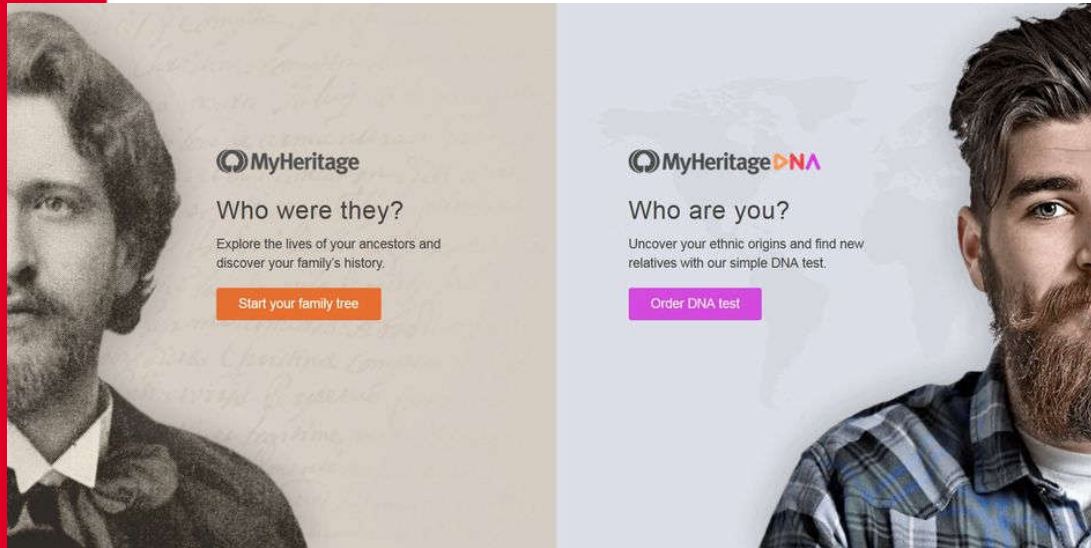

Péter András 16 éves volt, amikor Albert Einstein publishes his first paper on the special theory of relativity. Albert Einstein was a German-born...

Péter András 28 éves volt, amikor Tsar Nicholas II of Russia was forced to abdicate in the February Revolution, ending three centuries of Romanov rul...

Módszertan, érdekességek...

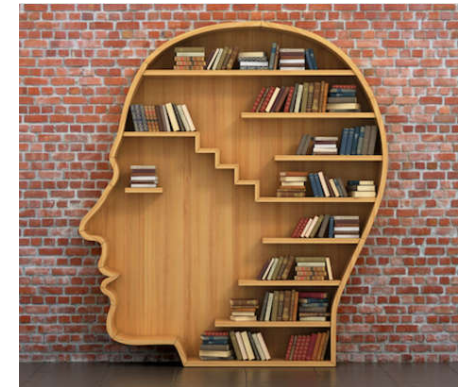
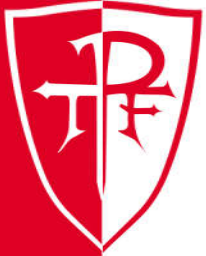

Úton a kutató-közösség felé?

- Nyelvi, terminológiai, történeti kérdések-problémák sorával találkozhatunk, melyek megoldásában **elsősorban a többi kutató** (ill. ritkábban történész-nyelvész szakemberek) segíthetnek
- Az ősök hatványozódása miatt az őstáblákon gyakran vannak átfedések, **jó esélye van a kutatói adatszérének**
- Elakadó ágak, rejtélyek (bevándorlás, elvándorlás, vallásváltoztatás stb.) gyakran **egyéb források-iratok** keresésével oldhatók meg, s a **helyszínek felkeresése** is szükséges-hasznos lehet
- **Indexelés-mutatózás** felmerülő igénye, nagy teljesítmények (bejegyzések milliói), de csak a kutatók kb. 5-10%-a vállalkozik rá (ők viszont igyekeznek népszerűsíteni ezt a tevékenységet)
- Teljes szövegű adatbázis, anyakönyvi feldolgozás még ritkább, ez a **tudományos feldolgozás alapja lehetne** (finomabb kapcsolati hálók, számos érdekes kérdés, pl. ikerszülések stb.)

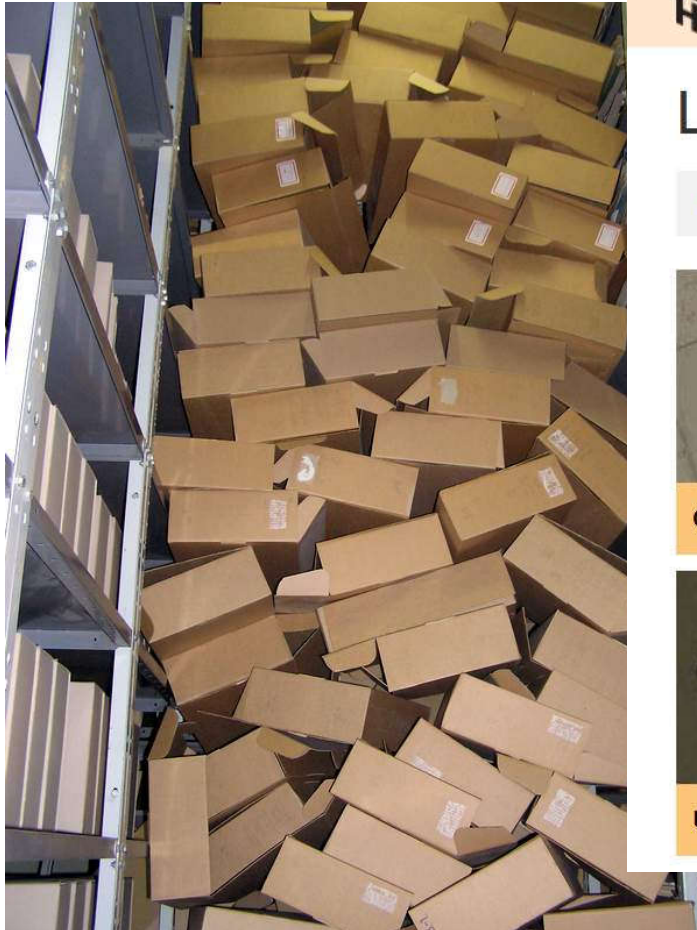
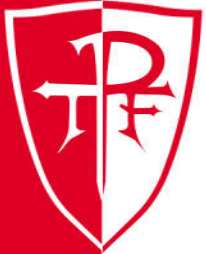
Tudományos szemléletváltás, kutatási nehézségekkel

Teendők lépésről-lépésre... (5)

- Változik az ismeretszerzés módja, az önképzés, a kutatásokhoz kapcsolódó folyamatos tanulás lép előtérbe, jelentősen átformálva az iskolákban kapott tudást
- Az „alulról” építkező történeti megismerésnek kialakulatlan a módszertana, a felkészítés általában családkutató kapcsolatrendszerek segítségével történik, nagy kérdés, vajon intézményesül-e a jövőben?
- Kutatási konfliktushelyzet: személyes adatok védelme, vagy a megismerés-kutatás szabadsága lesz fontosabb hosszú távon? Élők és/vagy holtak „jogai”, szenzitív adatok értelmezése történeti léptékben számos problémát vet fel (kutatási időhatárok, vallás, betegség stb.)

Mit tehetnek a családkutatókért a gyűjteményi intézmények?

HUNGARICANA
Hírek
Adatbázisok
Rólunk
Közreműködők

Levéltár

Adatbázisok / Levéltár

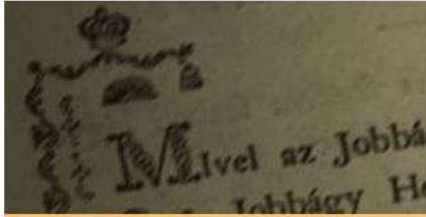
Oklevelek

Királyi Könyvek

Levéltári iratgyűjtemények (BFL)

Úrbéri Tabellák

Urbaria et Conscriptiones

Névtár: személyek, egyesületek

A gyűjtemények és családkutatók **kapcsolatának lépcsői**: megkérdezni, meghallgatni, figyelembe venni, összefogni, képezni, együtt dolgozni...

Minimum vagy maximum?

ORSZÁGOS
LEVÉLTÁRA

Menü

Magyar Nemzeti Levéltár » Címlap

Új kutatóknak	▼
Családtörténeti kutatás	+
Genealógiai tájékoztató	
Kutatótermek	▼
Információs Iroda	▼
Levéltári kisokos	▼
Másolatok árszabása	
Formanyomtatványok	
Aktakaland blog	

GENEALÓGIAI TÁJÉKOZTATÓ

Berkes József: Tájékoztató családtörténeti kutatásokhoz

BEVEZETŐ

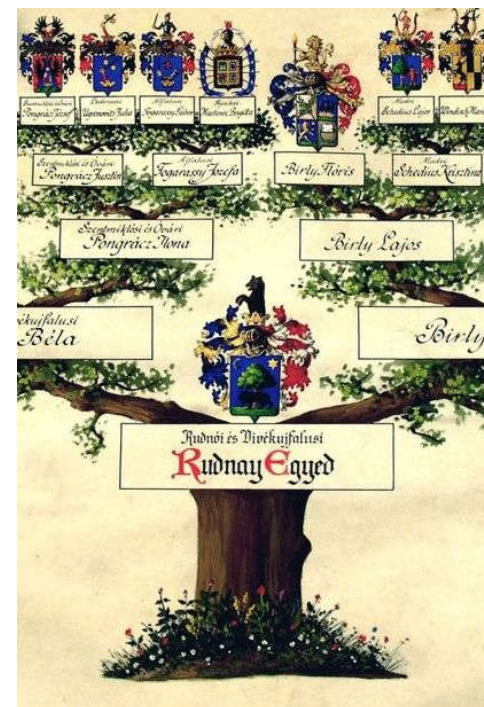
AZ ANYAKÖNYVEK

Általános genealógiai és történelmi szakirodalom
Az anyakönyvekben történő kutatások javasolt technikája
Az anyakönyvi kutatás nehézségei, buktatói

KIEGÉSZÍTŐ FORRÁSOK

NEMES CSALÁDOK

Mit tehetnek a gyűjtemények? (1)

KAPCSOLÓDÓ CIKKEK

Hetediziglen - Középiskolások a Bács-Kiskun Megyei Levéltárban
2019.10.18.

[Tovább](#)

Hetediziglen - Családfakutatási kurzus Kiskunfélegyházán
2019.10.09.

[Tovább](#)

Ingyenes családkutató tanfolyam indul az MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban
2019.10.05.

Intézményünk négy alkalomból álló kurzust indít a családtörténet-kutatás forrásainak bemutatására. Az őszi keretlétszám...

[Tovább](#)

Hetediziglen | Családtörténeti kurzusok
2019.09.27.

Tisztelt Érdeklődők! A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára felnőtt korosztálynak szóló családtörténeti...

[Tovább](#)

Családtörténeti kutatás a levéltárban - BETELT REGISZTRÁCIÓ
2019.09.25.

A Magyar Nemzeti Levéltár Hetediziglen, családtörténet-kutatás című projektjéhez kapcsolódóan a Nemzeti Kulturális...

[Tovább](#)

- A kutatási esetek 70-90%-át adó családkutatások megkülönböztetett kezelése általában már megvalósul (kutatási tájékoztatók, speciális segédletek, forrásismertető formájában)
- Az intézmények közötti koordináció-összefogás sokáig hiányzott, még mindig sok az adósság (pl. anyakönyvi kataszter a történeti Magyarország területéről, GISTA Hungarorum?, kutatási lehetőségek összehangolása stb.)
- A Hetediziglen projekttel a kutatók képzése is megkezdődött 2019-ben (MNL, országos) Közös konferenciák, sőt közös munkára irányuló kísérletek is voltak már, de további lépésekre volna szükség a partnerség jegyében (képzés, szolgáltatások, digitalizálás)...

Közös szolgáltatások

matricula.hu

e-kutatás a magyarországi egyházi levéltárakban

> Kezdőlap

E-kutatóhelyek >

Közös tartalom >

Linkek >

Belépés

Az 1944–1945. évek egyházi halotti anyakönyvei

70 éve ért véget a második világháború, melynek utolsó évében Magyarország közvetlenül is fronterületté vált. Az évforduló alkalmából több egyházi levéltár közösen teszi közzé a gyűjtőkörükbe tartozó plébániák és gyülekezetek 1944. és 1945. évekből származó halotti anyakönyveit, hogy azok száraz adataival

MELTE

GYŐR

GYULAFEHÉRVÁR

KALOCSA

PANNONHALMA

PÉCS

SZÉKESFEHÉRVÁR

VÁC

VESZPRÉM

JEZSUITA

EVANGÉLIKUS

DEBRECEN

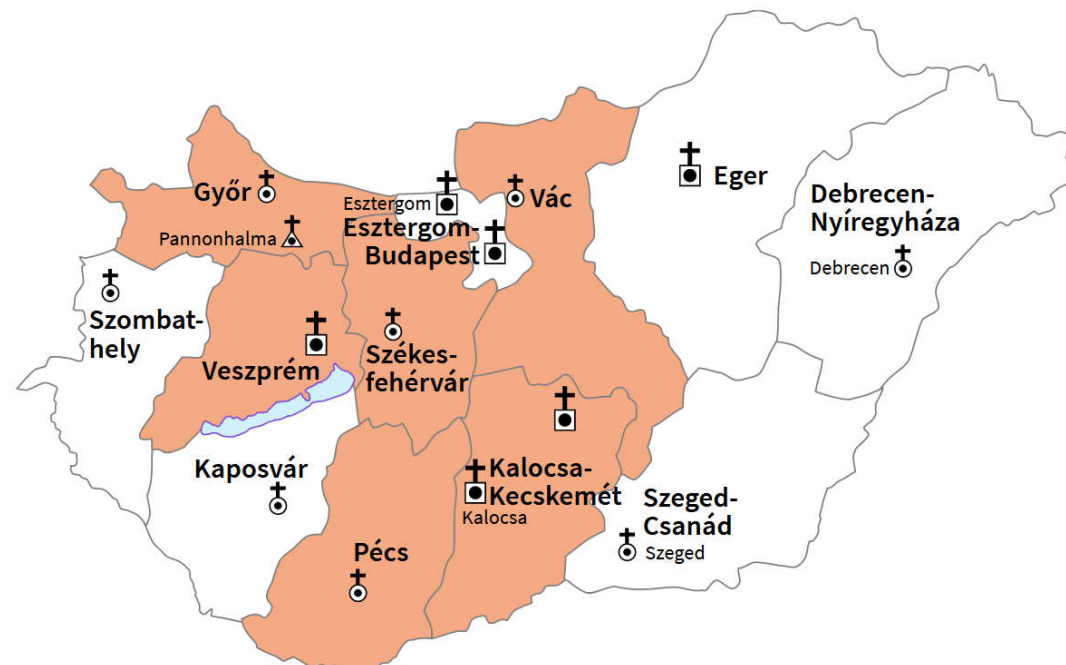
Mit tehetnek a gyűjtemények? (2)

Római katolikus

Görögkatolikus

Evangélikus

Református

- Az egyházi levéltárakban már több mint 7 millió digitális képfelvétel készült a forrásokról, a jövő az összehangolt szolgáltatások irányába mutat...
- A Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete (MELTE) segíti a kis intézmények közös internetes megjelenését, elérhetőségét
- matricula.hu – e-kutatás a magyarországi egyházi levéltárakban (források)
- arca.melte.hu – egyházi levéltárak közös segédlete (iratok ismertető leírása adatbázisban)

Kalocsa Főegyházmegyei Levéltár - Archivum Archidioecesis Colocensis

Intézményünk a kalocsai érsekség (ma: Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye) történelmi levéltára. Elsősorban a néhai Bács-Bodrog és a jelenlegi Bács-Kiskun megyék területének (a Duna-Tisza közének) egyháztörténelmi, helytörténelmi és családtörténelmi kutatói találnak nálunk hasznos adatokat.

E-kutatás statisztika, feldolgozottság (2019.11.10.)

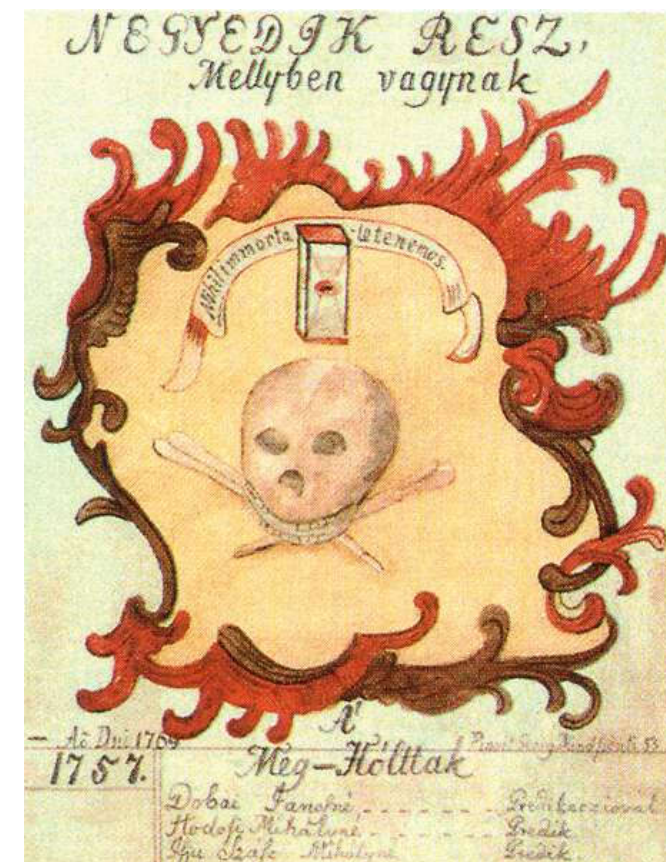
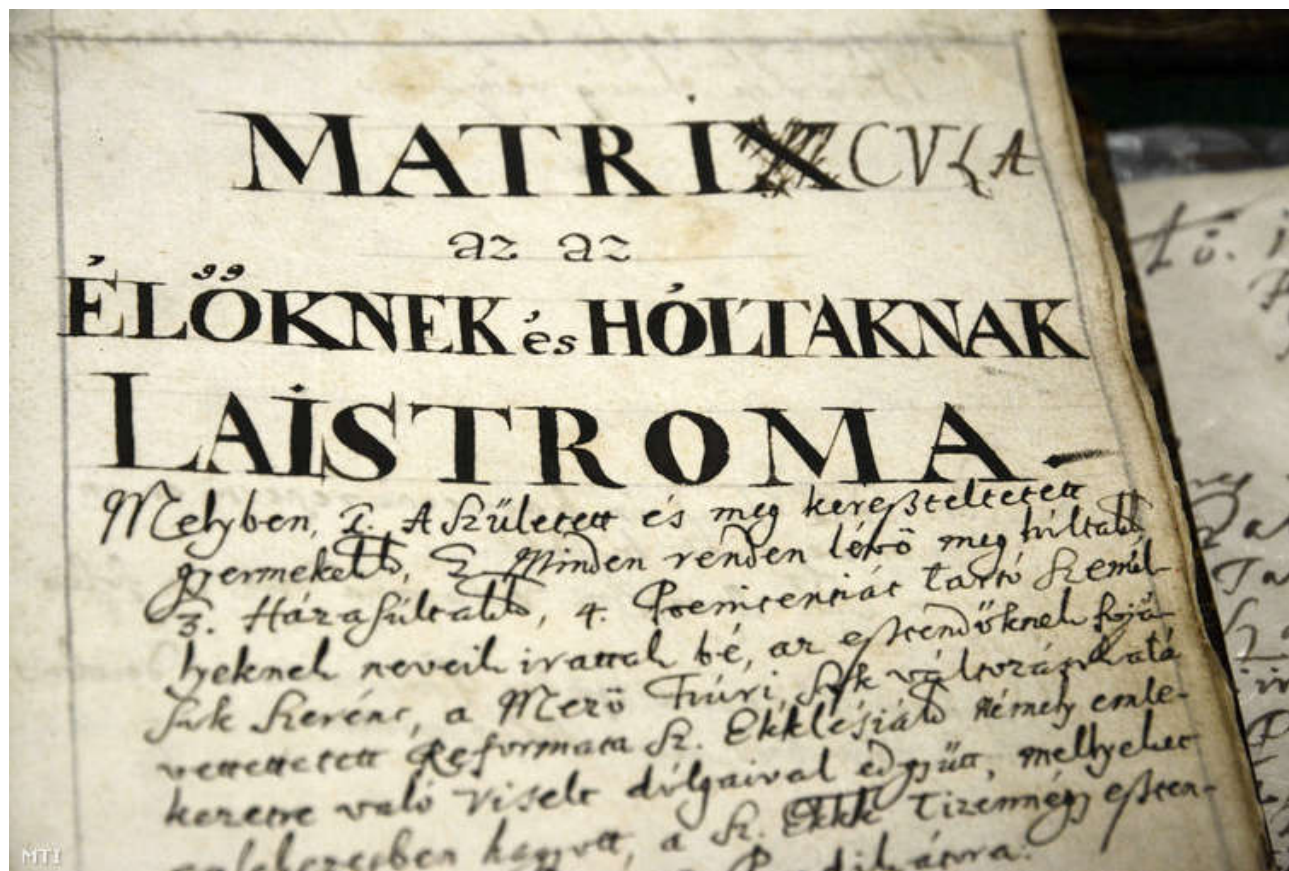
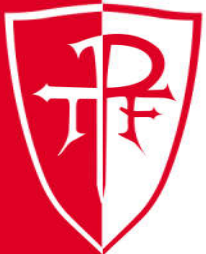
E-kutatás, Matricula-Historia-Online szolgáltatásunk statisztikai adatai (107 hónap, 3.254 nap) a következők:

- E-kutatói regisztrációk száma: 2.928
- E-kutatási esetek (felhasználói belépések) száma: 100.595, napi átlag 31 (legutóbbi hónap napi átlaga 22)
- E-kutatási témaválasztások (települések választásának, nyitólapok használatának) száma: 344.364, napi átlag 105

- A kutatói igényekre-erőforrásokra épülő, tömeges digitalizálás a kis intézményekben is lehetséges, a Kalocsai Főegyházmegyei Levéltárban már tíz éve folyik (1,7 millió képfelvétel)
- Fontos a sorrend, a prioritások: anyakönyvek (eredeti, másodpéldány, katonai, bérnyomtatási, áttérők stb. is), akv-i iratok (javítások, felmentések), összeírások, alapítványi iratok, helytörténelmi jegyzőkönyves dokumentumok stb. – mielőbbi szolgáltatás, egyszerű technikai megoldások
- Határon túli területek (pl. a történelmi Bácska) gondozása-gyűjtése hiánypótló lehet

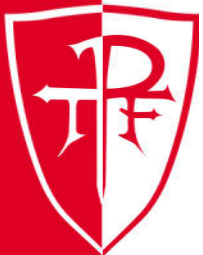
Anyakönyvek közelebbről: a forrástípus elemzése

- Milyen célból, kinek készültek az anyakönyvek?
- Mióta és hogyan vezették őket?
- Milyen típusai voltak, mit találunk bennük?

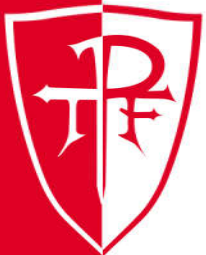
Anyakönyvek definíciós lehetőségei: kinek, mi célból készültek?

A forrástípus elemzése (1)

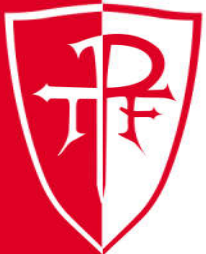
- **Jogi, államigazgatási szemlélet:** az anyakönyv az egyes személyeket (állampolgárokat) meghatározó, igazoló adatok legfontosabb nyilvántartása, szigorúan védett (**korlátozott betekintés**, hivatalnok kezelés)
- **Egyházi szemlélet:** szakrális események személyekhez köthető dokumentálása a vallási közösség életében (nem születési, hanem keresztelési, körülmetélési stb. feljegyzések), **elsősorban a saját közösségnek** szól
- **Történelmi-kutatói szemlélet:** az anyakönyv az életrajzi- és egyéb tudományos kutatások szempontjából hasznos, sőt nélkülözhetetlen személyi adatok gyűjteménye (**minél szabadabb felhasználás**)

Az egyházi anyakönyvezés kora: három évszázad (1587-1895)

- 1895 előtt az ún. bevett (történelmi) felekezetek anyakönyveztek: katolikus, református, evangélikus, görög keleti (ortodox) és izraelita anyakönyvezés (korlátozottabb jogú, elismert felekezetek, pl. nazarénus, baptista anyakönyvezés közvetve, konfliktusokkal)
- Az anyakönyvezés kialakulásában a reformációnak döntő szerepe volt (Kassa 1587, Sopron ev. 1624, Zalakomárom ref. 1624, Kőszeg kat. 1633), intézményesült elkülönülés, közösségek hovatartozása, identitása
- Sokfajta anyakönyv-típus: a keresztelési (születési), házassági és temetési (halotti) anyakönyveken túl fontosak a bérmálkozási-konfirmációs könyvek, továbbá az áttértek-megtértek és a jegyesek könyve is. Időnként katonai anyakönyvek és családoszeírások is előfordultak, és a névmutató-indexek is nagyon hasznosak, hiánypótlók lehetnek (mindezekkel a vallási közösség életét kísérték, ill. működését segítették)

Rovatok és másodpéldányok – állami szabályozási kísérletek

- Az egyházi anyakönyvek adatainak jelentőségét nyilvántartási szempontból már a 18. sz-ban felismerték, Mária Terézia korától rendszeres állami rendelkezések az őrzésről, kivonatokról, információs tartalomról
- II. József az egész monarchia területére érvényes anyakönyvi szabályzatot adott ki, majd az 1827. évi XXIII. törvénycikk elrendelte a törvényhatósági másodpéldányok készítését a keresztelési, házassági és halotti könyvekről (évente beszolgáltatják, időnként harmadpéldányok is az egyházi központnak), 1868-tól az anyakönyvező lelkészeket állami tisztviselőnek is tekintik, büntetőjogi felelősséggel
- Nyelvek terén a latin és a magyar használata kiemelkedő (1895 előtt kb. 90 %-os, a maradékon a német, héber, szerb, román, ószláv és ruszin nyelvek osztoznak (katolikus elsősorban latin, református magyar, evangélikusoknál latin, magyar, német)

... az élet „tükre”

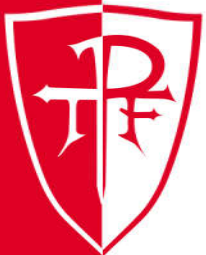
Folyó szám	Éve, hava és napja		A kereszteltnek				Meghalt	A szülők neve, azoknak származási helye, polgári állása és vallása	
	a szüle- tésnek	a felvett szent- kereszt- ségnek	n e v e	neme:		származása:			
				férfi	nő	törvényes			törvény- telen
1.	1900. 1. 1. Január.		Borbála	-	nő törvényes	-		Toth Gergely és Grekcsa Anna Kath. napszám	

Lakhelyük, Uteza és házsám)	A keresztszülők neve, polgári állása, vallása és lakhelye (házsám)	A keresztelő neve és hivatala	É s z r e
			Vijericsné.
Kalouza 766.	Grekcsa Julianna Németh István neje Kath. napszám	Uhl József Káplán.	Vijericsné.

Adattartalom és szabályozás...

- Az anyakönyvek vezetését az egyházi elöljáróságok is rendszeresen ellenőrizték, a kapcsolódó szabályozások valójában gyakran az életet, a vallásos magatartást szabályozták (pl. bábák vallása, szerepeltetése, esküje, keresztszülők megválasztása, vegyes házasságokkal kapcsolatos eljárások stb.)
- Kezdetben jegyzőkönyv (protocollum, narratív, elbeszélő bejegyzésekkel), később anyakönyv (matricula), táblázat a 18. sz. derekától fordult elő, és 1826 után vált rendszeressé >> egységesebb, nyomtatott űrlapok, de adatközlés mélységének szabadsága...
- A bejegyzések információs tartalma kezdetben egyszerűbb, de később is előfordul pontatlanság, ill. elhagyásos rövidítések (pl. származási hely, lakhely ismételtetése)
- Nevek egységes írásmódjával kapcsolatos igények csak nagyon későn, a 19. sz. végére stabilizálódnak, másod- és harmadpéldányok eltérései is jellemzőek...

A bejegyzések tartalma – tárgyi csoportosításban

denunciati est
in Bi. Aquarum
Sanquinitatis di.
Spensati.

Juliu	Joannes a Cruce	Joannes Ulrich.	Opjel	Joannes Vifmeg.	Idem
30 ^{is}	milis	A. Maria Freund.	Cath. taló	Rosaria Andl.	Idem
Julii	19	Francio: Molnar	Epou	Franciscus Andl.	Idem

- Az egyházi anyakönyvi bejegyzések célja, hogy az adott személlyel kapcsolatos szertartást-eseményt az adott közösséghez rendelve, térben és időben meghatározzák
- Személyre jellemző, őt azonosító adatok (érintett személy neve és szülők, házastárs adatai)
- A közreműködő személyek, tanúk adatai (keresztszülők, bérmaszülők, házassági tanúk, szolgáló lelkész)
- A megjegyzések tartalma változó, utólagosak és bővebbek is lehetnek (pl. bába neve, később házasság dátuma, esetleg névváltozás, rendkívüli események stb.)
- Tartalom-típust tekintve ezek nevek, időpontok, földrajzi helyek, foglalkozás-társadalmi helyzet, vallás, halál okok-betegségek meghatározásai, változatos helyeken, sokféle rovatban (strukturált adatbázist nem könnyű készíteni a teljes tartalomból)...

Anyakönyvek a számok tükrében

A forrástípus elemzése (6)

Felekezet	Évkör- kezdő- éve	Felvétel	Tele- pülés ¹⁶	1827- előtti- tele- pülés	1827- előtti- %	1800- előtti- tele- pülés	1800- előtti- %	1700- előtti- tele- pülés	Indexek- felvétele- /tele- pülés	Index- %
Róm. kat.	1633	2·164·532	1·416	1·220	86,1	1·121	79,1	81	152	10,7
Református	1624	681·285	1·032	925	89,6	842	81,5	7	18	1,7
Evangélikus	1624	222·885	265	202	76,2	172	64,9	5	22	8,3
Izraelita	1760	125·521	293	18	6,1	10	3,4	0	4	1,3
Gör. kat.	1728	58·343	100	86	86,0	61	61,0	0	1	1,0
Gör. keleti ¹⁷	1715	83·805	83	71	85,5	57	68,6	0	0	-
Baptista	1883	74	4	0	-	-	-	-	0	-
Nazarénus	1858	1·308	44	0	-	-	-	-	0	-
Unitárius	1889	32	1	0	-	-	-	-	0	-
Összesen:	1624	3·337·785	3·238	2·522	77,8	2·263	69,8	93	197	6,0

- Az 1895 előtti, eredeti egyházi anyakönyvi állomány döntő része (80-90 %-a ma is az anyakönyvezés helyszínén, az illetékes egyházközségeknél található Magyarországon) a kutatás döntő részben, az esetek több mint 90 %-ában digitális felvételekkel az interneten, ill. a mikrofilm-felvételek használatával történik
- A Trianon után határon túl került egyházi anyakönyvi állományt általában államosították, ezek anyakönyvi hivatalokba, levéltárakba kerültek (az utóbbi években részben visszaadták-visszaadják őket az egyházaknak)
- A másod- és harmadpéldányok figyelembe vétele, összesítése a kutatások szempontjából sajnos nem történt meg, ezekről gyakran külön kell/érdemes tájékozódni (az anyakönyvi állomány kb. kétharmadához már vannak)
- 3238 anyakönyvező egység 3,3 millió felvétel, 7 millió oldalnyi dokumentum, 2/3 kat., 1/5 ref., kevés index!